

І.М. Кириченко, Г.І. Сівко

**Наскрізна програма
виробничих і переддипломних практик
студентів, що спеціалізуються
на кафедрі фармацевтичної хімії,
та методичні вказівки з її виконання**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний університет
імені І.І. Мечникова

І.М. Кириченко, Г.І. Сівко

**Наскрізна програма
виробничих і переддипломних практик
студентів, що спеціалізуються
на кафедрі фармацевтичної хімії,
та методичні вказівки з її виконання**

Одеський національний університет
імені І.І. Мечникова
2009

І.М. Кириченко, Г.І. Сівко

Наскрізна програма практик студентів, що спеціалізуються на кафедрі фармацевтичної хімії, складається з робочих програм виробничих і переддипломних практик для студентів очної і заочної форм навчання.

У методичних вказівках по виконанню цих програм розглядаються питання видів практик і їх термінів; організації і особливостей їх проведення для студентів очної і заочної форм навчання; цілей і задач практик; обов'язків студентів і завдань, що стоять перед ними, а також питання пошуку необхідної наукової і технічної інформації та правильного оформлення студентами звітних документів з практики.

Рецензенти:

Сейфулліна І. Й., професор, д.х.н., завідувач кафедрою загальної хімії і полімерів ОНУ

Волошановський І. С., професор, д.х.н., завідувач кафедрою органічної хімії ОНУ

Іванченко П. О., доцент, к.х.н., кафедра загальної хімії і полімерів ОНУ

*Рекомендовано до видання
Вченою радою хімічного факультету
Одеського національного університету імені
І.І. Мечникова. Протокол № 6 від 26.02.09.*

Вступ

Практика — це вид навчальної роботи, направленої на закріплення теоретичних і практичних знань, одержаних студентами в процесі навчання і пов'язаних з їх майбутньою спеціальністю, на ознайомлення з сучасними апаратами і приладами та з правилами роботи на них. Проведення практики передбачає ретельне вивчення правил техніки безпечної роботи, способів навчання цим правилам і методам контролю за їх дотриманням.

Практики студентів хімічного факультету Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, що спеціалізуються на кафедрі фармацевтичної хімії, є складовою частиною учбової програми підготовки фахівців різного кваліфікаційного рівня освіти: бакалаврів, фахівців і магістрів.

Організація і проведення всіх видів практик на різних етапах підготовки майбутнього фахівця в області фармації повинні бути спрямовані на забезпечення безперервності і послідовності в оволодінні студентами основами професійної діяльності відповідно до вимог, що пред'являються до рівня підготовки випускників, які мають вищу університетську освіту.

Відповідно до учбового плану випускники кафедри фармацевтичної хімії за період навчання повинні виконати робочі плани п'яти практик, чотири з яких є виробничими, а одна — переддипломною.

Студенти заочної форми навчання виконують програму однієї виробничої (аптечної) практики і однієї переддипломної.

Цілі і конкретні задачі кожної практики визначаються робочою програмою цієї практики, що є нормативно — методичним документом, у якому відображаються питання організації практики і її задачі, характеризуються бази практики і її керівники, визначаються права і обов'язки студента, що проходить практику.

У кожній програмі практики дається характеристика документів, які необхідно вивчити, та добре знання яких треба виявити студентам під час звіту про результати виконання програми практики.

Наведені в даних методичних вказівках робочі програми практик були розроблені викладачами кафедри фармацевтичної хімії, розглянуті і затверджені на засіданні кафедри та учбово - методичної комісії хімічного факультету.

Всі ці програми були затверджені деканом хімічного факультету в 2008 році, а наскрізна програма практик, крім того, затверджена проректором з навчально-методичної роботи ОНУ.

1. Види практик і терміни їх проведення

Виробничі і переддипломні практики студентів, що спеціалізуються на кафедрі фармацевтичної хімії, проводяться на четвертому і п'ятому курсах.

Для студентів заочної форми навчання виробнича і переддипломна практики проводяться на шостому курсі.

Послідовність і терміни проведення практик представлені нижче.

№ з/п	Назва практики	Тривалість (тижні)	Термін проведення (семестр)
1.	Виробнича (аптечна)	4	8
2.	Виробнича за фахом	8	9
3.	Переддипломна	5	10
4.	Асистентська (для магістрів)	2	10
5.	Переддипломна (для магістрів)	7	10
6.	Виробнича (аптечна)	4	11
7.	Переддипломна	3	12

Слід звернути увагу на особливості виробничої (аптечної) практики, що проводиться для всіх студентів четвертого курсу, і на специфіку асистентської практики, що проводиться для магістрантів п'ятого курсу.

Базою виробничої (аптечної) практики є учбово-науково-виробничий комплекс, до складу якого входить кафедра фармацевтичної хімії, Фізико-хімічний інститут імені О.В. Богатського і ВАТ „Інтерхім”.

Програма цієї практики передбачає два способи її реалізації. Це може бути практика, що проводиться в аптеках ВАТ „Інтерхім” і спрямована на

поглиблення теоретичних знань студентів і засвоєння ними практичних навичок, необхідних для роботи в аптечних установах.

За рішенням кафедри фармацевтичної хімії, підставою для якого є клопотання того або іншого викладача кафедри, студент може проходити цю виробничу практику в лабораторіях кафедри або в лабораторіях ФХІ. В цьому випадку метою практики є поглиблення теоретичних знань і вдосконалення та набуття практичних навичок відповідно до тематики науково - дослідницької роботи студента. Для проходження виробничої практики таким чином потрібне складання індивідуального плану проведення роботи студентом і складання графіка систематичного контролю виконання цього плану. Обидва документи передаються керівнику практики від кафедри.

Неодмінною умовою для такої альтернативної форми проведення виробничої практики є згода на це студента.

Щодо асистентської практики магістрантів слід відзначити, що сама назва цієї практики створює у студентів - фармацевтів помилкове уявлення про те, що вона пов'язана з процесом аптечного виготовлення лікарських препаратів, який проводиться в асистентській кімнаті аптеки.

Насправді ж, така назва практики вказує на її головну мету, якою є знайомство магістрантів з усіма видами навантаження співробітників вищих учбових закладів України, працюючих на посаді асистентів.

2. Організація практик

Основним документом, що регламентує сам факт проведення практики; її тип; тривалість; місце проведення; список студентів, що проходять практику; призначення осіб, що відповідають за її проведення, а також терміни проведення установчої і звітної конференцій, є наказ Ректора університету. Відповідальним за організацію практик студентів хімічного факультету є його декан.

Безпосереднє керівництво практикою здійснює викладач кафедри фармацевтичної хімії, призначений наказом Ректора.

Керівник практики несе відповідальність за:

- вирішення організаційних питань проведення практики;
- проведення настановної (організаційної) і звітної конференцій студентів;
- забезпечення своєчасного проведення інструктажу з техніки безпеки;
- організація постійного зв'язку з керівником практики від організації;
- проведення консультацій студентів з питань практики;
- постійний контроль виконання студентами програми;
- поточний контроль ведення студентом щоденника практики.

Організація практики студентів очної форми навчання

Установча конференція (організаційні збори) студентів є обов'язковим заходом для будь-якої з практик і проводиться в перший день практики. На ній студенти знайомляться з керівниками практики, з текстом наказу Ректора про проведення практики, з основними питаннями організації і проведення практики. Зокрема :

- терміни практики;
- місце практики;
- програма практики, її мета і задачі;
- особливості організації практики;
- головні питання проходження практики;
- вимоги до звітних документів і правила їх оформлення;
- підведення підсумків і здача заліку.

На цій конференції керівник практики від кафедри проводить первинний інструктаж по техніці безпечної роботи в період проходження практики і вручає кожному студенту програму практики і щоденник практики.

Організація практик студентів заочної форми навчання

Програма навчання цих студентів, що спеціалізуються на кафедрі фармацевтичної хімії, передбачає проведення виробничої (аптечної) практики з організації і економіки фармації в 11-му семестрі і переддипломної практики в 12-му семестрі їх навчання.

Особливістю організації аптечної практики для студентів заочної форми навчання є та обставина, що програма цієї практики разом з щоденником практики вручається кожному студенту Деканатом хімічного факультету або пересилається йому (їй) поштою.

Одержавши ці документи, студент повинен самостійно вибрати аптечну установу (аптеку або аптечний пункт) і отримати згоду її керівництва на проходження практики в повній відповідності з її програмою і об'ємом.

Необхідно зазначити, що згода на прийом практиканта аптечною установою може здійснюватися тільки по добрій волі останньої. У теперішній час багато керівників аптечних установ, орієнтовані в першу чергу на отримання

максимального прибутку, вважають, що клопотів зі студентами - практикантами значно більше, ніж вигоди.

У випадках, коли студенти не можуть самостійно вирішити питання про місце своєї практики, вони повинні звернутися на кафедру фармацевтичної хімії до викладача, призначеного керівником практики. Базою практики для таких студентів стає одна з аптек ВАТ „Інтерхім”.

Місцями переддипломної практики студентів заочної форми навчання найчастіше є ті ж аптечні установи, що і при проходженні ними аптечної практики. Через різні причини і обставини базою практики студента може стати і інша аптечна установа.

Особливістю переддипломної практики є її орієнтованість на вивчення студентами господарсько - економічної діяльності аптеки і її економічний аналіз, з одного боку, і на знайомство з принципами фармацевтичного маркетингу, що використовуються аптечними установами, з іншого.

З метою глибшого вивчення цих питань в період переддипломної практики студенти виконують курсову роботу.

Перед початком практики студенту видається програма практики, Щоденник практики і тема курсової роботи з списком літературних джерел, які необхідно вивчити і використати при написанні курсової роботи.

3. Цілі і задачі практик

Своєрідність кожної з практик (аптечної, виробничої за фахом, асистентської і переддипломної) визначають основну мету практики, її задачі і завдання. Ці питання висвітлені в програмі кожної з практик, приведених в даних методичних вказівках.

Слід звернути особливу увагу на навички і уміння, що розвиваються при реалізації кожної з практик. До них треба віднести наступне.

Аналітичні навички (уміння класифікувати одержані відомості по ступеню їх цінності і значущості для використання в своєму подальшому навчанні і роботі, виділяти істотну і неістотну інформацію; уміння використовувати одержані відомості при складанні звіту про практику; підвищення своїх знань про джерела інформації і уміння ними активно користуватися; здатність знаходити пропуски в інформації і уміння заповнювати їх).

Практичні навички (використовування на практиці академічних теорій, методів і принципів, вивчених на лекціях, лабораторних і практичних заняттях).

Творчі навички (здійснення пошуку альтернативних рішень, вироблення активної позиції з вибору того або іншого рішення при пошуку необхідної методики, способу, шляху ведення подальших досліджень і т.д. в процесі проведення науково - дослідницької роботи або при обговоренні заходів виходу з проблемних ситуацій).

Комунікаційні навички (уміння вести дискусію, переконувати оточуючих, використовувати наочний і різноманітний інформаційний матеріал; захищати власну точку зору; переконувати опонентів; складати короткий звіт про проведені дослідження (реферат або анотацію).

Соціальні навички (уміння оцінювати поведінку навколишніх людей; уміння слухати; підтримувати кого-небудь в дискусії, що ведеться, або аргументувати неправильність протилежної думки і т.д.).

Самоаналіз (уміння аналізувати думки інших і свої власні, уміння критично оцінювати свої результати і результати колег).

Основною ідеєю підготовки бакалаврів, фахівців і магістрів є органічне поєднання високого теоретичного рівня знань у області фармації, форм і методів науково - дослідницької, виробничо-господарської діяльності фармацевтичних установ з організаційними і практичними навичками їх використання молодими фахівцями в своїй майбутній роботі.

Саме з цією метою впродовж всього періоду навчання на четвертому і п'ятому курсах проводиться реалізація наскрізної програми виробничих і переддипломних практик.

Своєрідність перебігу цих практик полягає у тому, що на їх основі студенти можуть не тільки освоїти певні навички і уміння, необхідні для своєї майбутньої спеціальності, але і продемонструвати їх у вигляді звітнього документа. Такого роду звітними документами можуть бути звіти про практику; наукові статті і тези доповідей, написані за наслідками проходження практики; реферати і курсові роботи з використанням матеріалів, одержаних на практиках; кваліфікаційні і дипломні роботи.

Відзначимо, що головна мета переддипломної практики — це створення теоретичної і експериментальної бази для якісного виконання дипломної роботи і успішного її захисту.

Задачами практики є придбання навичок, умінь і знань планування, підготовки, організації і виконання науково - дослідницької роботи, а також оформлення її результатів. Це досягається за допомогою вивчення і узагальнення літературних даних по темі дипломної роботи, підготовки матеріальної бази для її

виконання, освоєння техніки і методик експериментальних досліджень, отримання попередніх експериментальних даних по темі дипломної роботи, розробки алгоритму її подальшого виконання і грамотного оформлення звіту про практику.

Публічний захист звіту з переддипломної практики дозволяє студенту перевірити своє уміння і здатність представляти та пояснювати результати проведеної роботи, відстоювати сформульовані наукові положення, правильно і переконливо відповідати на поставлені запитання.

4. Обов'язки студентів, які перебувають на практиці

Студенти, що спеціалізуються на кафедрі фармацевтичної хімії, під час виробничої або переддипломної практики, зобов'язані:

- своєчасно (у призначений час) з'явитися на кафедрі фармацевтичної хімії в перший день практики;
- бути присутнім на настановчій конференції;
- ознайомитися з наказом Ректора про проведення практики;
- познайомитися з організацією і програмою практики;
- пройти інструктаж по охороні праці і техніці безпеки;
- прослухати і засвоїти інформацію про свої права і обов'язки;
- одержати від керівника практики програму і Щоденник практики;
- скласти графік проходження практики і чітко його виконувати;
- суворо дотримуватись правил ТБ і протипожежної безпеки;
- виконувати роботу на кожному робочому місці, яке може бути визначене керівником практики, і нести відповідальність за її результати;
- щодня записувати до Щоденника практики зміст роботи, виконаної особисто або при безпосередній участі;

- докладати зусилля для набуття умінь і навичок, передбачених програмою практики;
- постійно знаходитися на робочому місці проходження практики і чітко виконувати правила внутрішнього розпорядку дня;
- безвідмовно виконувати вказівки керівників практики;
- постійно підтримувати в чистоті санітарний одяг і змінне взуття (якщо це передбачено програмою практики);
- завчасно сповіщати керівників практики про свою можливу відсутність (за сімейними обставинами, хворобою і т.п.).

У випадках, коли факт відсутності не міг бути передбачений наперед, необхідно повідомити про нього по телефону на кафедру або керівнику практики.

- повністю виконати вимоги програми практики;
- своєчасно представити звітні документи по практиці;
- бути присутнім на завершальній конференції і на заліку.

Тривалість робочого дня студента, що знаходиться на аптечній практиці, дорівнює шести годинам, а робочий тиждень складає п'ять днів.

При цьому одна година в день виділяється для оформлення звітних документів.

При проведенні всіх інших практик тривалість робочого дня складає сім годин, а робочий тиждень складається з п'яти днів.

5. Підведення підсумків практики

Кожна з практик, передбачена учбовим планом навчання студентів спеціалізації „фармацевтична хімія”, закінчується диференційованим заліком. Цей залік проводиться на підсумковій конференції в останній день практики або протягом тижня після її закінчення. На підсумковій конференції крім студентів, які проходили практику, присутні керівники практики від кафедри і від аптеки, а також викладачі кафедри.

Основним документом звітності студента, що підтверджує виконання програми практики в повному її обсязі та характеризує роботу студента в період практики є Щоденник практики і звіт з практики.

Звіт з практики — це письмовий виклад аналітичної і практичної роботи, яка була виконана студентом в період практики. Він є сукупністю одержаних результатів проведеного дослідження теоретичних положень і описом навичок, одержаних на практиці.

Залежно від типу, мети і задач практики форма звіту по практиці може бути різною (відповіді на питання, поставлені в програмі; опис роботи практиканта по вивченню літературних джерел; освоєння методик проведення експерименту; підготовка вихідних речовин для дослідження; написання окремих частин кваліфікаційної або дипломної роботи; написання курсової роботи і т.п.).

Написання звіту може здійснюватися студентом - практикантом систематично в ході проходження практики або по її закінченню.

Щоденник практики з вказівкою місця і терміну її проведення (дати початку і закінчення), підписаний деканом факультету, видається студенту на установчій конференції разом з програмою практики. Студент зобов'язаний щодня протягом всієї практики заповнювати Щоденник практики, проставляючи відповідну дату. Якщо протягом декількох днів студент виконує одну і ту ж

роботу, то строк її виконання проставляється у вигляді інтервалу між датою початку виконання роботи і датою її закінчення.

Записи студента в Щоденнику перевіряються безпосереднім керівником практики на робочому місці і керівником практики від кафедри не рідше одного разу на тиждень.

Після закінчення терміну практики керівник від установи заносить у відповідний розділ Щоденника відгук про роботу студента під час практики, включаючи характеристику придбаних ним знань і навичок, здатність виконувати посадові обов'язки того або іншого фахівця, дає загальну оцінку роботи студента на практиці.

Студент має нагоду висловити свої враження від практики, охарактеризувати відношення до нього співробітників, які його оточували, і навести свої зауваження і пропозиції на останній сторінці Щоденника.

Щоденник, підписаний керівниками від установи і кафедри, подається студентом на кафедру разом із звітом по практиці.

На підставі розгляду звітних документів, представлених кожним із студентів, і результатів усного опитування студента керівник практики від кафедри виставляє оцінку у заліково-екзаменаційну відомість та в залікову книжку студента.

Необхідно пам'ятати про те, що оцінка по практиці прирівнюється до оцінок з теоретичного навчання і враховується при підведенні підсумків загальної успішності студентів.

Відзначимо, що студенти, що не виконали програму виробничої практики з поважної причини, направляються на практику повторно, у вільний від навчання час.

Незадовільна оцінка з виробничій практики розглядається як академічна заборгованість, яка повинна бути ліквідована в установленому порядку.

Своєрідність проходження переддипломної практики полягає у тому, що до неї допускаються студенти, які повністю виконали учбовий план і не мають академічної заборгованості з жодної дисципліни.

Студенти, які не виконали програму переддипломної практики в повному її об'ємі, не допускаються до здачі державних іспитів. Такі студентів відраховуються з університету і їм видається академічна довідка про закінчення теоретичного курсу навчання. Вони можуть бути відновлені і направлені на переддипломну практику повторно, але не раніше, ніж через 10 місяців після відрахування.

6. Наскрізна програма виробничих і переддипломних практик

Наскрізна програма є сумою робочих програм, наведених нижче в наступній послідовності:

1. Робоча програма виробничої (аптечної) практики студентів 4-го курсу.
2. Робоча програма виробничої практики за фахом студентів 5-го курсу (спеціалісти).
3. Робоча програма переддипломної практики студентів 5-го курсу (спеціалісти).
4. Робоча програма асистентської практики студентів 5-го курсу (магістри).
5. Робоча програма переддипломної практики студентів 5-го курсу (магістри).
6. Робоча програма аптечної практики з ОЕФ студентів 6-го курсу.

7. Робоча програма виробничої (переддипломної) практики студентів 6-го курсу.

1. Робоча програма виробничої (аптечної) практики студентів 4 курсу спеціалізації „фармацевтична хімія”

Форма навчання	курс	семестр	тривалість (тижні)	залік (семестр)
денна	4	8	4	8

Загальні положення

Виробнича практика (аптечна практика з організації і економіки фармації) є важливим етапом підготовки спеціалістів у галузі фармації. Вона дає їм загальні ознайомчі поняття про роботу аптечного закладу, які необхідні під час формування теоретичних знань і практичних навичок майбутнього фахівця в галузі фармації.

Згідно учбового плану ця практика студентів, що спеціалізуються на кафедрі фармацевтичної хімії, проводиться у восьмому семестрі протягом чотирьох тижнів. Базовими закладами являються аптеки ВАТ „Інтерхім”.

Цілі та завдання практики

Головною метою практики є знайомство студентів з організацією роботи аптек та їх структурних підрозділів, вивчення правової та законодавчої бази, що лежать в основі здійснення різних видів діяльності аптечних закладів (виробничої, торгівельної, економічної, інформаційної та консультативної).

До цілей, що переслідуються практикою, входить ознайомлення студентів з основами економічної діяльності і проведення обліку та звітності аптечними закладами.

Завдання практики також включає:

- знайомство студентів з організацією роботи аптеки по забезпеченню населення лікарськими засобами та виробами медичного призначення;
- вивчення вимог до приміщень аптеки;
- ознайомлення з призначенням обладнання та з оснащенням виробничих, підсобних, торгівельних і допоміжних приміщень аптеки;
- знайомство студентів з вимогами до прибирання приміщень аптечних закладів;
- вивчення вимог до особистої гігієни співробітників аптек.

Для успішного виконання всіх завдань виробничої практики студент повинен отримати на організаційній конференції, що проводиться у перший день практики, Щоденник практиканта та програму практики.

До проходження практики студенти допускаються при наявності в кожного з них санітарного (технологічного) одягу, що складається з чистого білого халату та змінного взуття.

У період практики всі студенти повинні суворо дотримуватися організаційних та дисциплінарних вимог тієї аптеки, в якій вони проходять виробничу практику.

Тривалість робочого дня студентів — практикантів становить шість годин, одна година з яких виділяється для заповнення Щоденника практики та написання звіту з практики.

Робочий тиждень практиканта складається з п'яти днів.

Зауваження :

- 1) у разі виробничої необхідності студент може проходити практику позмінно. Для такого студента укладається індивідуальний графік роботи в аптеці, затверджений керівництвом аптеки та узгоджений з керівниками виробничої практики.

- 2) за рішенням засідання кафедри для студентів, які активно займаються науковою роботою, виробнича практика може перебігати в лабораторіях кафедри фармацевтичної хімії або ФХІ. У цьому випадку виробнича практика студента спрямована на продовження його наукових досліджень і проводиться за планом , укладеним його науковим керівником та узгодженим з завідувачем кафедрою.

Зміст практики

Загальне ознайомлення студентів з роботою аптечних закладів ВАТ «Інтерхім» здійснює завідувач відділом роздрібною реалізацією фармацевтичних товарів цієї організації під час установчої конференції.

Ознайомлення з роботою аптеки, в якій студент — практикант буде проходити виробничу практику , здійснюється завідувачем цієї аптеки , або його замісником.

1. Студенти повинні отримати наступну інформацію, засвоїти її і вміти описати :

- а) призначення аптеки, як закладу охорони здоров'я, її основні завдання і функції, відмінні риси аптеки у порівнянні з іншими;
- б) організаційна структура аптеки, її штатний склад, наявність певних відділів;

в) паспорт і ліцензія аптеки та дозвіл на розміщення аптеки в даному приміщенні;

г) план — схема аптеки з позначенням всіх приміщень і їх площі.

2. Ознайомитись з вимогами з підтримання санітарного та протиепідемічного режиму в приміщеннях аптеки.

Студенти повинні вивчити, засвоїти та вміти описати :

а) основні санітарні вимоги до прибирання підсобних, допоміжних та службових приміщень аптеки.

Студенти повинні отримати навички виконувати вимоги до прибирання службових та допоміжних приміщень аптеки, ознайомитися з сучасними миючими засобами та дезинфікуючими розчинами, що використовуються для прибирання аптек.

3. Засвоїти санітарні вимоги до приміщень аптеки та до особистої гігієни співробітників аптеки.

Студенти повинні вивчити та вміти описати:

а) правила особистої гігієни співробітників аптек;

б) правила прання та зберігання санітарного одягу;

в) порядок медичного огляду аптекних працівників.

4. Вивчити порядок організації та проведення санітарних днів в аптеці.

Студенти повинні вивчити та вміти описати порядок попередження населення про проведення санітарних днів. Вони повинні оволодіти навичками проведення санітарних днів в аптеці.

5. Укласти звіт про виконання завдань виробничої практики.

Укладання звіту про виробничу практику ведеться кожним студентом — практикантом постійно на протязі усієї практики.

В період практики студент повинен зібрати інформаційний матеріал, що дозволить би дати у звіті письмові відповіді на наступні питання :

- 1) план — схема приміщень аптеки, в якій студент проходив виробничу практику;
- 2) організація матеріальної відповідальності в аптеці та її документальне оформлення;
- 3) ціноутворення на фармацевтичні товари та цінова політика аптеки (рівень товарних накладень, різновиди скидок , що використовуються та інше);
- 4) довідкова література на робочому місці провізора;
- 5) організація постачання фармацевтичних товарів та укладання договорів і контрактів на їх поставку;
- 6) збереження фармацевтичних товарів різних груп в аптеці; документи, що регламентують правила і умови їх збереження ;
- 7) контроль якості ЛП та обов'язки уповноваженої особи аптеки;
- 8) посадові обов'язки завідуючого аптекою;
- 9) інвентаризація товарно — матеріальних цінностей в аптеці та її документи;
- 10) санітарно — протиепідемічний режим в аптеці;
- 11) інформаційна та консультативна робота співробітників аптеки;
- 12) ведення облікової та звітної документації; форма бланків та правила їх заповнення;
- 13) правила роботи на РРО; правила заповнення касової книги;
- 14) техніка безпечної роботи в аптеці, її дотримання та контроль, строки проведення інструктажу різних типів.

Кожний студент повинен написати у своєму звіті про виробничу практику відповіді на наведені питання, добре вивчити їх та використати при потребі під час захисту результатів практики на звітній конференції.

6. В період практики кожний практикант повинен вивчити розміщення аптечних закладів різних типів, що знаходяться на відстані до 500 — 800 метрів від аптеки, де він проходить практику.

Необхідно у звіті представити розгорнуту характеристику цих закладів, вказавши їх тип, розмір, форму власності, асортимент фармацевтичних товарів, якими вони торгують (на відміну від інших аптек), і охарактеризувати цінову політику, яку вони ведуть.

Керівництво виробничою практикою

Організаційно-методичне керівництво виробничою практикою здійснюється викладачами кафедри фармацевтичної хімії. Безпосереднє керівництво організацією та проведенням практики здійснюється зав. аптеками (директорами) або їх замісниками.

Таким чином, всі питання, що стосуються поточної роботи, студенти можуть вирішувати як на робочому місці в аптеці, так і на кафедрі.

При виникненні будь-яких негараздів, в тому числі і неможливості присутності студента — практиканта у той чи інший день в аптеці, де він проходить практику, необхідно інформувати керівників практики, як від аптеки, так і від кафедри.

Попередження : не аргументована відсутність студента протягом певного часу на місці виробничої практики може стати причиною отримання ним негативної оцінки з практики.

Облік та звіт про результати практики

Облік отриманої та засвоєної інформації і самостійно виконаної роботи за кожний день практики відображається студентом у Щоденнику практики. Заповнення Щоденника ведеться щоденно з вказівкою дати і контролюється керівниками практики. Щоденник практиканта, перевірений та підписаний директором (завідувачем) аптеки і керівником практики від підприємства, завірений печаткою аптеки, є офіційним документом, який підтверджує виконання завдань практики.

Виробнича практика закінчується проведенням диференційованого заліку. Проведення цього заліку відбувається на звітній конференції в останній день виробничої практики. Для участі у конференції запрошуються викладачі кафедри. Присутність керівника наукової роботи студента обов'язкова, якщо студент проходив практику в лабораторіях кафедри або ФХІ.

Для успішної здачі заліку з виробничої практики студент повинен представити повністю заповнений і підписаний Щоденник практики та письмовий звіт про виконання програми виробничої практики.

На останній сторінці Щоденника студент має можливість висловити свої враження від виробничої практики, охарактеризувати відношення до нього співробітників аптеки та навести свої зауваження і побажання.

Оцінка з виробничої практики повинна враховувати пропозицію керівника практики від аптеки (керівника наукової роботи студента), керівника практики від кафедри фармацевтичної хімії та думки з цього приводу присутніх викладачів.

2. Робоча програма з виробничої практики за фахом студентів 5-го курсу спеціалізації „ фармацевтична хімія ” (спеціалісти)

Форма навчання	курс	семестр	тривалість (тижнів)	залік (семестр)
денна	5	9	8	9

Вступ

Виробнича практика за фахом проводиться у дев'ятому семестрі на протязі восьми тижнів.

До виконання цієї практики допускаються студенти, які успішно закінчили четвертий курс. Студенти, що навчаються за комерційний кошт, крім того, повинні мати оформлений контракт на навчання на 5-му курсі.

Цілі та завдання практики

Основною ціллю цієї практики є ознайомлення студентів з організацією науково-дослідної роботи в галузі сучасних проблем фармацевтичної хімії. У процесі її проходження студенти — практиканти знайомляться з конкретною роботою наукових співробітників різних посад : лаборанта, молодшого та старшого наукового співробітників, завідуючого відділом або лабораторією.

На установчій конференції, що проводиться в перший день практики, студенти знайомляться з програмою виробничої практики, проходять інструктаж з техніки безпечної роботи в лабораторіях та отримують пояснення, що стосуються виконання завдань практики, оформлення Щоденника практики та написання звіту про результати виробничої практики.

Базою виробничої практики є лабораторії фізико — хімічного учбово — науково — виробничого комплексу.

Тривалість робочого дня студента — практиканта становить сім годин, а робочий тиждень складається з п'яти днів.

Етапи практики та організація їх виконання

Виробнича практика складається з трьох етапів.

Перший етап проходження практики передбачає знайомство студентів з питаннями техніки безпеки при виконанні науково — дослідних робіт та з правилами організації безпечної роботи в хімічних лабораторіях. Вони засвоюють правила проведення інструктажу з техніки безпеки, знайомляться з правилами заповнення журналу, в якому робляться відмітки про проведення первинного, повторного та позачергового інструктажу з техніки безпечної роботи.

При виконанні другого етапу виробничої практики студенти, працюючи під керівництвом викладачів кафедри, виконують роботу, пов'язану з уточненням тем їх майбутніх дипломних робіт. Студенти — практиканти допомагають своїм керівникам укладати плани виконання дипломних робіт, займаючись підготовкою необхідного обладнання, посуду та вихідних речовин. В цей період вони підбирають та перевіряють методики, потрібні для виконання запланованих досліджень.

На цьому етапі виробничої практики згідно розробленому плану студенти можуть здійснювати літературний пошук, необхідний для написання літературної частини своєї майбутньої роботи.

Безпосереднім керівником роботи студентів — практикантів на другому етапі практики є викладачі кафедри, що являються керівниками їх дипломних робіт.

Виконання другого етапу виробничої практики студенти здійснюють протягом п'яти тижнів у наступних відділах ФХІ:

- медичної хімії;
- аналітичної хімії та фізико — хімії координаційних з'єднань;
- фізико — хімічної фармакології;

та у лабораторіях кафедри фармацевтичної хімії.

На третьому етапі виробничої практики студенти знайомляться з правилами оформлення результатів, отриманих під час виконання науково — дослідної роботи.

Вони знайомляться з основами організації та проведення систематичного вивчення літературних даних з теоретичних або практичних питань, необхідних для виконання дипломної роботи. Студенти засвоюють правила та отримують навички роботи з інформаційною та науковою літературою, вчать проводити пошук потрібної інформації у реферативних та наукових журналах. Рекомендується ретельно вивчити методичні вказівки „Виконання і оформлення кваліфікаційних та дипломних робіт”, підготовлених для студентів хімічного факультету викладачами кафедри фармацевтичної хімії.

Програма практики передбачає також знайомство студентів з науковою бібліотекою ФХІ, з бібліотечною класифікацією УДК та ББК, з використанням електронної пошти та з принципами пошуку наукової та технічної інформації за допомогою системи «Інтернет».

Остаточним завданням третього етапу виробничої практики за фахом, термін якого становить 7-10 днів, є написання звіту про результати виробничої практики у формі реферату (розміром до 5 сторінок). Реферат повинен закінчуватися списком літератури, з якою познайомився студент під час практики.

Звіт про результати практики

Виробнича практика закінчується диференційованим заліком.

Для отримання оцінки з практики кожному студенту необхідно представити на кафедру Щоденник практики (повністю заповнений та підписаний керівниками) і звіт з практики у формі реферату з оцінкою керівника. Щоденник практики має форму, наведену нижче.

Щоденник виробничої практики за фахом студентки/ студента
5 курсу(ФІП)

Початок практики (дата)

Закінчення практики(дата)

Керівник практики (ФІП)

Дата	I	Робота, що виконувалась студентом	I	Підпис керівника
	I		I	
	I		I	
	I		I	
	I		I	

Зауваження : якщо однакова робота виконувалась протягом декількох днів, то треба вказувати інтервал днів.

Звіт про результати виробничої практики складається у реферативній формі. При цьому треба вказати цілі робіт , що виконувались, ступінь їх виконання від запланованого, назви використаних або розроблених методик, кількість пророблених статей, збірок, монографій і т.п.

На останній сторінці звіту безпосередній керівник (той, хто керував роботою практиканта на робочому місці) виробничої практики дає оцінку роботи студента.

Диференційований залік за результатами виробничої практики відбувається на звітній конференції в присутності викладачів кафедри фармацевтичної хімії.

3. Робоча програма переддипломної практики студентів
5-го курсу спеціалізації „ фармацевтична хімія ”
(спеціалісти)

Форма навчання	курс	семестр	тривалість (тижнів)	залік (семестр)
денна	5	10	5	10

Вступ

Переддипломна практика студентів проводиться після проходження всіх теоретичних курсів, проведення всіх лабораторних і практичних робіт, успішного складання всіх іспитів та заліків, що передбачені навчальним планом для студентів спеціалізації „Фармацевтична хімія”.

До переддипломної практики допускаються тільки ті студенти, які повністю виконали навчальний план та не мають академічної заборгованості.

Студенти, які не виконали програму переддипломної практики, не допускаються до складання державних іспитів. Таким студентам видається академічна довідка про закінчення теоретичного курсу навчання. Вони можуть бути направлені на повторне проходження цієї практики не раніше, ніж через 10 місяців.

Ціль та завдання практики

Важливішим завданням переддипломної практики є узагальнення знань та умінь студентів з обраної спеціальності та вміння використовувати набуті знання і навички для виконання науково-дослідної роботи.

Головною ціллю цієї практики треба вважати перевірку можливостей самостійної роботи майбутнього спеціаліста в галузі фармації.

Загальні питання організації та керівництва практикою

Головними базами переддипломної практики студентів є лабораторії ФХІ імені О.В. Богатського та аптеки ВАТ „Інтерхім”.

На установчій конференції, що проводиться в перший день практики, керівник практики від кафедри фармацевтичної хімії знайомить студентів з питаннями організації практики, роздає їм робочу програму, вказує місце її перебігу для кожного студента, називає безпосередніх керівників практики, якими можуть бути як викладачі та співробітники кафедри, так і співробітники ФХІ та аптек „Інтерхім”.

Тривалість робочого дня студента — практиканта становить сім годин (для тих студентів, що проходять переддипломну практику в аптеках, тривалість робочого дня становить шість годин), а робочий тиждень складається з п’яти днів.

Практика починається загальним інструктажем з техніки безпечної роботи в хімічних лабораторіях, який проводить керівник практики від кафедри, а потім індивідуальним інструктажем на робочому місці, що проводиться керівником дипломної роботи студента.

В перший тиждень практики студент повинен представити керівнику практикою від кафедри план своєї роботи у період переддипломної практики. Цей план може містити різноманітні види роботи: вивчення літературних даних, виконання та написання певних розділів дипломної роботи, опрацювання необхідних методик і т.п. Цей план узгоджується з викладачем кафедри — керівником дипломної роботи та підписується ним.

Строк виконання кожного виду роботи можна вказувати певним інтервалом часу.

Кожний понеділок, починаючи з третього тижня, у вибраний керівником практики час, студенти-практиканти збираються разом та доповідають про хід виконання індивідуальних планів переддипломної практики.

В останній день практики проводиться звітна конференція, в якій беруть участь всі викладачі кафедри та всі студенти, що проходили практику.

Студенти повинні представити звіти з описанням роботи, виконаної під час переддипломної практики, дати оцінку повноти виконання індивідуального плану, вказати проблеми, з якими вони зустрілись, та запропонувати можливості, існуючі для їх подолання.

Переддипломна практика закінчується диференційованим заліком. Оцінка, що виставляється, враховує думку керівника дипломної роботи, керівника практики від кафедри та пропозиції викладачів кафедри.

4. Робоча програма асистентської практики студентів 5-го курсу спеціалізації „фармацевтична хімія” (магістри)

Форма навчання	курс	семестр	тривалість (тижнів)	залік (семестр)
денна	5	10	2	10

Вступ

Асистентська практика студентів спеціалізації «фармацевтична хімія», які вчаться в групі магістрів, проводиться у 10-му семестрі протягом двох тижнів після закінчення всіх лекційних курсів, виконання студентами всіх лабораторних та практичних робіт, складання ними всіх заліків і іспитів.

Згідно учбовому плану магістрантів ця практика передуює їх переддипломній практиці.

Цілі та завдання практики

Головна ціль асистентської практики — це перевірка загальної підготовленості студентів магістерського рівня до роботи, що визначена посадовими обов'язками асистента кафедри навчального закладу хімічного або фармацевтичного профілю.

До завдань практики входить детальне знайомство з організацією і проведенням учбової та навчально — методичної роботи для всіх видів учбових занять, крім лекцій.

В період практики магістранти повинні приймати активну участь в науковій та науково — дослідницькій роботі за одним з наукових напрямків кафедри фармацевтичної хімії.

Організація практики

Відносна короткостроковість асистентської практики вимагає від студентів раціонального використання часу її перебігу.

Виконання програми практики тісно пов'язане з роботою студентів над виконанням магістерської роботи.

Перші два дні практики присвячені детальному ознайомленню студентів з її ціллю і завданнями, а також з організаційними питаннями, якими є наступне :

- 1) знайомство з питаннями техніки безпеки (ТБ) при виконанні робіт безпосередньо на робочому місці. Виконання цього пункту реалізується під керівництвом керівника практики від кафедри та керівника магістерської роботи, яку виконує студент;
- 2) знайомство з правилами проведення та документальної реєстрації різних типів інструктажу з ТБ : первинного, повторного, позачергового та інструктажу студентів перед початком виконання ними лабораторних робіт.

З третього дня від свого початку асистентська практика проводиться на підставі індивідуальних планів її виконання, укладених керівником магістерської роботи та магістрантом, і погоджених з керівником практики від

кафедри. Такий план повинен містити в собі не тільки вказівки на характер роботи, що планується (робота з літературою, написання певних розділів теоретичної або експериментальної частини магістерської роботи, засвоєння того чи іншого методу синтезу, дослідження і т.п.), але й вказувати строки виконання цих робіт.

Індивідуальний план роботи студента мусить передбачати вивчення ним питань організації і проведення викладачами кафедри фармацевтичної хімії учбових занять та учбово — методичної роботи з підготовки занять різних типів (лабораторних і практичних занять, тестових та контрольних робіт, самостійних робіт і рефератів) .

В план роботи магістранта треба включати також питання ознайомлення його з плануванням всіх видів роботи викладача (асистента) кафедри та з звітом про їх виконання.

Певний час у цьому плані виділяється для ознайомлення магістранта з змістом навчально — методичної , організаційно — методичної, науково — дослідної та виховної роботи викладачів вищих навчальних закладів.

Робочий день магістранта становить шість годин, а робочий тиждень складається з п'яти днів.

Один екземпляр плану з підписами студента та керівника його магістерської роботи передається керівнику практики від кафедри.

Контроль за роботою студентів під час практики

Для організації постійного контролю за виконанням магістрантами індивідуальних планів в період асистентської практики проводяться чотири семінарських занять. Дату їх проведення встановлює керівник практики від кафедри. Він же встановлює послідовність, у якій студенти виступають з реферативними звітами про хід виконання своїх індивідуальних планів.

До проведення семінарів залучаються викладачі кафедри та вчені ФХІ ім. О.В.Богатського. З їх участю проводиться обговорення питань, обраних з наступних :

- а) планування і організація усіх видів учбових занять та учбової роботи;
- б) організація методичної і науково —методичної роботи;
- в) організація наукових досліджень;
- г) культура ділового спілкування;
- д) сучасний стан фармацевтичної освіти в Україні;
- є) вища фармацевтична освіта та Болонська декларація;
- ж) стратегія розвитку фармацевтичної освіти в Україні;
- з) підготовка та вдосконалення фармацевтичних кадрів;
- і) традиції, сьогодення та майбутнє фармацевтичної освіти в Україні.

Звіт про асистентську практику

На звітній конференції, що проводиться в останній день практики, присутні викладачі кафедри фармацевтичної хімії, вільні в цей час від занять з студентами. Магістранти повинні представити на цю конференцію індивідуальний план практики з оцінкою керівника магістерської роботи за виконання її етапів , а також звіт у реферативній формі про роботи, виконані під час перебігу практики.

На підставі цієї оцінки , оцінки керівника практики від кафедри та результатів відповіді магістранта на питання присутніх на конференції студенту виставляється загальна оцінка з асистентської практики і вноситься керівником практики від кафедри в залікову книжку магістранта та до заліково-екзаменаційної відомості.

**5. Робоча програма переддипломної практики студентів
5-го курсу спеціалізації „ фармацевтична хімія ”
(магістри)**

Форма навчання	курс	семестр	тривалість (тижнів)	залік (семестр)
денна	5	10	7	10

Вступ

Переддипломна практика майбутніх магістрів , що спеціалізуються на кафедрі фармацевтичної хімії, проводиться після вивчення ними всіх теоретичних курсів і спецкурсів, виконання всіх практикумів, проходження практик з фармакогнозії і з організації і економіки фармації та складання всіх заліків і екзаменів, що передбачені навчальним планом.

Ціль та завдання практики

Найважливішим завданням практики є узагальнення знань і умінь студентів з обраної спеціальності та перевірка їх вміння використовувати отримані знання та навички для виконання науково-дослідної роботи.

Головною ціллю переддипломної практики являється використання її для перевірки здатності студентів-практикантів до відносно самостійного проведення науково-дослідної роботи в галузі хімії або фармації.

Загальні питання організації та керівництва практикою

Базою переддипломної практики студентів, що пройшли вибір до групи магістрів та спеціалізуються на кафедрі фармацевтичної хімії, є лабораторії Фізико-хімічного інституту імені О.В.Богатського та лабораторії кафедри.

На установчій конференції, що проводиться в перший день практики, керівник практики від кафедри знайомить студентів з організаційними питаннями практики, вказує робоче місце кожному студенту - практиканту, називає безпосередніх керівників практики, якими можуть бути викладачі або аспіранти кафедри.

Тривалість робочого дня студента — практиканта становить сім годин, а робочий тиждень складається з п'яти днів.

Переддипломна практика починається з загального інструктажу, що передбачає організацію безпечної роботи студентів та проводиться керівником практики від кафедри.

Після цього безпосередні керівники роботою студентів (керівники виконанням магістерської роботи) проводять інструктаж кожного студента з техніки безпеки на робочому місці. Цей інструктаж завершується підписами студента та керівника, який проводив інструктаж, в кафедральному журналі інструктажу з ТБ.

В перший тиждень проведення практики кожний студент, що проходить цю практику, повинен засвоїти існуючі типи інструктажу з ТБ і правила документального оформлення факту їх проведення.

Протягом 4-5 днів переддипломної практики студенти — практиканти повинні укласти план роботи в період переддипломної практики та узгодити його з керівником своєї дипломної роботи. Цей план підписується студентом та керівником і передається керівнику переддипломної практики від кафедри.

План може містити перелік різноманітних робіт, що плануються до виконання : робота по вивченню та обговоренню літературних даних, виконання та написання певних розділів дипломної роботи і т.п.

Строк виконання кожної запланованої роботи вказується датами початку і закінчення роботи.

Кожний тиждень у визначений і погоджений з практикантами день та час проводяться їх збори , на яких вони доповідають хід виконання індивідуальних планів практики.

Починаючи з третього тижня переддипломної практики згідно розкладу, підготовленого керівником практики від кафедри, на цих зборах студенти виступають з повідомленнями про свою науково-дослідну роботу та наводять доводи, що доказують актуальність та цінність тематики своєї роботи. В цих зборах приймають участь викладачі кафедри.

В останній день переддипломної практики проводиться звітна конференція, на яку студенти , що проходили практику, повинні представити звіт у формі реферату (до 5-6 сторінок) з описанням виконаної роботи в період переддипломної практики, дати оцінку ступеню виконання індивідуального плану, вказати на проблеми та негаразди, з якими вони зустрілися, та оцінити можливості їх подолання.

Переддипломна практика закінчується диференційованим заліком. Оцінка, що виставляється студенту, повинна враховувати пропозицію керівника магістерської роботи, керівника практики від кафедри та пропозиції і зауваження викладачів кафедри.

**6. Робоча програма виробничої (аптечної) практики
з організації і економіки фармації студентів
6 курсу спеціалізації „фармацевтична хімія ”**

Форма навчання	курс	семестр	тривалість (тижнів)	залік (семестр)
заочна	6	11	4	11

Вступ

Виробнича практика студентів заочної форми навчання з організації і економіки фармації — важливий етап у підготовці спеціалістів в галузі фармації.

Вона дає можливість отримати загальні відомості про роботу аптечних установ, які необхідні під час формування теоретичних знань та набуття практичних навичок майбутніми спеціалістами в галузі фармації.

Згідно учбовому плану виробнича (аптечна) практика з організації і економіки фармації для студентів, що спеціалізуються на кафедрі фармацевтичної хімії, проводиться в 11-му семестрі.

Тривалість практики складає чотири тижня. Місцями практики є аптечні установи (аптеки та аптечні пункти) Одеси та Одеської області.

При виконанні програми практики студенти керуються наказами, положеннями та інструкціями, що регламентують діяльність аптечних установ.

Під час проведення практики студенти — практиканти повинні виконувати всі вимоги з техніки безпеки та особистої гігієни, що існують для працівників аптечного закладу. Студенти повинні приходити до аптеки, маючи при собі білий чистий халат та змінне взуття.

Цілі та завдання практики

Головною ціллю цієї виробничої практики є знайомство студентів з організацією роботи аптечної установи, з її приміщеннями та устаткуванням, з специфікою та об'ємом роботи, з вимогами санітарного режиму .

Головним завданням практики є :

- 1) ознайомлення студентів з організацією роботи аптеки для забезпечення населення необхідними ліками та виробами медичного призначення;
- 2) знайомство студентів з вимогами до приміщень аптечної установи в залежності від специфіки робіт, що виконуються , та до обладнання приміщень аптеки;
- 3) знайомство з вимогами до особистої гігієни співробітників аптечної установи та набуття практичних навичок виконання дій, необхідних для підтримання санітарного режиму в аптеці;
- 4) ознайомлення з основними документами обліку, що ведуться в аптеці;
- 5) вивчення правил та оволодіння навичками роботи на регістраторі розрахункових операцій.

Під час виробничої практики кожний студент повинен зібрати відомості з наступних питань :

- 1) схема приміщень аптеки, її структурні підрозділи та штати ;
- 2) матеріальна відповідальність в аптеці та її різновиди;
- 3) санітарно-протиепідемічний режим та його дотримування;
- 4) ціноутворення на ЛП та на вироби медичного призначення ;
- 5) організація постачання ЛП до аптеки, укладання договорів та контрактів;
- 6) організація зберігання в аптеці різних груп ЛП , документи, що регулюють правила збереження ліків;
- 7) контроль якості ЛП в аптеці, вхідний контроль якості ліків, журнал реєстрації рецептів;

- 8) принципи мерчандайзингу, що використовуються в аптеці ;
- 9) інвентаризація товарно-матеріальних цінностей в аптеці.

Відповіді на ці питання студент повинен відобразити у письмовій формі при написанні звіту про результати аптечної практики.

Під час практики кожен студент повинен вивчити розміщення аптечних установ різних типів (аптека, аптечний пункт, аптечний кіоск та інші), що знаходяться на відстані до 500 метрів від аптеки , де він проходить практику. При цьому треба дати розгорнуту характеристику цих установ — тип, штати, площа, цінова політика.

Перший етап виробничої практики передбачає знайомство студентів з організацією техніки безпечної роботи аптечного закладу: типи та терміни проведення інструктажу персоналу з техніки безпеки, наявність та терміни перевірки якості засобів протипожежної безпеки.

Організація практики

Місцем проходження практики є аптечна установа, обрана кожним з студентів та узгоджена з керівником (завідуючим) установи. Керівник практики від кафедри фармацевтичної хімії призначається наказом Ректора ОНУ про проведення практики.

У період практики в аптеці студенти працюють за графіком п'ятиденного робочого тижня.

Для кожного студента укладається індивідуальний графік проходження практики.

Студент повинен своєчасно приступити до практики згідно Щоденнику практики. У Щоденнику треба відображати все, що побачив студент, що він засвоїв, а також самостійно виконував у кожний день практики. Заповнення Щоденника ведеться щоденно з вказівкою дати та контролюється керівниками практики від аптеки та кафедри.

Література

До завдань виробничої практики входить також знайомство з комплектом літератури, що знаходиться на робочому місці провізора аптеки та використовується ним під час роботи. До її складу входять різноманітні довідкові матеріали, що стосуються правил роботи аптеки, проведення роздрібною торгівлі ліками та виробами медичного призначення, характеристики лікарських препаратів, накази Міністерства охорони здоров'я, приписи Інспекції з контролю якості ЛП, довідник з рецептурних препаратів та інші.

Під час укладання студентом письмового звіту про виконання програми виробничої практики рекомендується використовувати наступні методичні видання:

1. І.М.Кириченко, Організація і економіка фармації, Одеса, 2003
2. В.Матвеева, Я.Ковторева, Аптечные учреждения, Харків, 2003
3. Б.П.Громовик, С.І.Терещук та інші., Практикум з організації та економіки фармації, Вінниця, Нова книга, 2004

1. Звіт про результати практики

Виробнича практика закінчується диференційованим заліком. Для отримання оцінки з практики кожен студент повинен представити на кафедру фармацевтичної хімії протягом тижня по закінченню практики письмовий звіт та Щоденник практики.

Звіт складається з розгорнутих відповідей на питання, наведені в цій програмі.

Повністю заповнений Щоденник практики, підписаний керівниками практики від аптеки та кафедри здається разом з звітом.

На останній сторінці Щоденника студент має можливість записати свої враження від практики, свої зауваження та побажання.

7. Робоча програма з переддипломної практики студентів 6-го курсу спеціалізації „фармацевтична хімія ”

Форма навчання	курс	семестр	тривалість (тижнів)	залік (семестр)
заочна	6	12	3	12

Вступ

Успішне проведення економічних реформ в галузі фармації та забезпечення ЛП в значній мірі залежить від участі в цих процесах кваліфікованих спеціалістів.

Випускники кафедри фармацевтичної хімії повинні бути адаптованими до умов нового організаційно-правового простору обертання лікарських препаратів. Переддипломна виробнича практика студентів спрямована на розгляд питань мікроекономіки аптекних установ, на вивчення актів державного регулювання економіки цих організацій в сфері роздрібної торгівлі лікарськими засобами, на обізнаність з ціновою політикою аптек в умовах ринкової економіки, з проблемами оптимізації діяльності аптекних установ.

На протязі практики розглядаються такі важливі складові діяльності аптек, як управлінський облік господарських процесів, економічний аналіз господарсько-фінансової діяльності аптекних установ, контроль та аудит.

В період виробничої практики студенти виконують курсову роботу, що розглядає питання економіки фармації та фармацевтичного маркетингу.

Згідно учбового плану виробнича переддипломна практика проводиться у 12 — му семестрі. Тривалість практики становить три тижня.

Місцями практики є аптечні установи, в яких студенти проходили виробничу практику в попередньому семестрі.

Під час практики на студентів-практикантів розповсюджуються всі вимоги з техніки безпеки та особистої гігієни, що існують для працівників аптечного закладу.

Цілі та завдання практики

Головною ціллю цієї виробничої практики є знайомство студентів з організаційно-економічною та адміністративно-господарчою діяльністю аптечної установи (аптеки або аптечного пункту) .

Головними завданнями практики є :

- 1) знайомство студентів з обліком товарно-матеріальних цінностей та правилами проведення інвентаризації;
- 2) укладання документів первинного обліку;
- 3) знайомство з основними положеннями організаційно-економічної діяльності аптечної організації;
- 4) вивчення процесу формування роздрібних цін на фармацевтичні товари; знайомство з організаційно-правовими документами в цій галузі;
- 5) знайомство з основними принципами фармацевтичного маркетингу , що використовуються в аптеці;
- 6) вивчення правил нормування товарних запасів;
- 7) знайомство з сучасними методами управління аптечним асортиментом;

- 8) вивчення ефективних методів розміщення лікарських препаратів;
- 9) знайомство з методичними принципами мерчандайзингу;
- 10) вивчення факторів, що впливають на реалізацію ЛП в аптеці.

Результатом вивчення перелічених питань є написання студентом реферату на тему, запропоновану керівником практики від кафедри.

Приклади таких тем наведені нижче.

1. Специфіка вітчизняного фармацевтичного маркетингу.
2. Цінова політика аптечних установ.
3. Ціноутворення на ЛП.
4. Використання Інтернету в фармацевтичній галузі.
5. Асортиментна політика українських аптек.
6. Маркетингова стратегія в управлінні фармацією.
7. Критерії лікарського вибору ЛП.
8. Політика фармацевтичних фірм по просуванню фармацевтичних товарів.
9. Основні принципи маркетингу.
10. Особливості фармацевтичного маркетингу.
11. Методи мерчандайзингу в аптечних установах.
12. Роль маркетингу в діяльності аптечного закладу.
13. Ціноутворення, реклама, організація продажу ЛП — актуальні питання маркетингу.
14. Принцип Парето в економіці аптеки .
15. Міжнародний фармацевтичний маркетинг.
16. Сучасні проблеми фармацевтичного маркетингу.
17. Суть маркетингу та його різновиди.
18. Головні принципи сучасного аптечного маркетингу.
19. Кодекс професійної етики фармацевтів.

20. Сучасний стан проблеми виготовлення ліків в українських аптеках.
21. Реклама ЛП в Україні та видатки на неї.
22. Мерчандайзинг як інструмент управління простором аптеки.
23. Доступність ліків в Україні.
24. Правове забезпечення фармацевтичної діяльності в Україні.
25. Методи підвищення ефективності роботи аптеки.
26. Аналіз та сегментація фармацевтичного ринку.
27. „ Паблік рілейшнз ” у фармацевтичному бізнесі.
28. Методи визначення потреби в лікарських засобах.
29. Позиціонування фармацевтичних товарів.
30. Стратегічний маркетинг у фармації.

Організація практики

Місцем практики є та ж сама аптечна установа, де кожен з студентів проходив виробничу (аптечну) практику у попередньому семестрі.

Керівник практики від кафедри фармацевтичної хімії призначається у Наказі Ректора ОНУ про проведення практики.

У період практики студенти повинні працювати в аптеці за графіком п'ятиденного робочого тижня.

Для кожного студента укладається індивідуальний графік проходження практики. У разі необхідності робота може мати позмінний характер.

Студент повинен своєчасно приступити до практики та вести Щоденник практики , в якому треба відображати все, що побачив та засвоїв студент, а також самостійно виконував кожного дня.

Література

До завдань виробничої практики входить також знайомство студентів з наказами МОЗ України, що стосуються економічної діяльності аптечних установ, та з довідковими матеріалами з цього питання.

Під час виконання завдань практики та написання реферату рекомендується керуватися наступними виданнями :

- 1) І. М. Кириченко. Організація і економіка фармації, Одеса, 2003.
- 2) В. Матвеева, Я. Ковторева. Аптечные учреждения, Харьков, 2003.
- 3) Б. Громовик, С. Терещук . Практикум з організації та економіки фармації, Вінниця, 2004.
- 4) О. Кузьмін, Б. Громовик та ін. Менеджмент у фармації, Вінниця, Нова книга, 2005.
- 5) В. Гацан. Менеджмент фармацевтического підприємства, „ Феникс ”, 2002.
- 6) З. Мнушко, Н. Діхтярьова. Менеджмент та маркетинг у фармації , ч.ІІ, Харків, „Основа”, 1999.

Звіт про результати практики

Виробнича переддипломна практика закінчується диференційованим заліком. Для отримання оцінки з практики кожен студент повинен представити на кафедру фармацевтичної хімії протягом тижня по закінченню практики Щоденник практики та Реферат. Оцінка за практику виставляється на звітній конференції студентів.

Зміст

Вступ	4
1. Види практик та терміни їх проведення	5
2. Організація практик	7
2.1. Організація практик студентів очної форми навчання	8
2.2. Організація практик студентів заочної форми навчання	8
3. Цілі і задачі практик	9
4. Обов'язки студентів, які перебувають на практиці	12
5. Підведення підсумків практики	14
6. Наскрізна програма виробничих і переддипломних практик	16

Навчальне видання

**Кириченко Ігор Миколайович,
Сівко Ганна Ігорівна**

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА
ВИРОБНИЧИХ І ПЕРЕДДИПЛОМНИХ ПРАКТИК
СТУДЕНТІВ, ЩО СПЕЦІАЛІЗУЮТЬСЯ НА КАФЕДРІ
ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ХІМІЇ,
ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З ЇЇ ВИКОНАННЯ

Видано в авторській редакції

Підп. до друку 20.07.2009. Формат 60x84/16.
Гарн. Таймс. Тираж 100 прим.

Редакційно-видавничий Центр
Одеського національного університету
імені І.І. Мечникова,
65082, м. Одеса, вул. Єлісаветинська, 12, Україна
Тел.: (048) 723 28 39